

Wywód uciążliwości Rzewuskiej w sprawie rozwodowej Rzewuskich.**Or.** Archiwum Narodowe w Krakowie, sygn. WM 241, k. 1309–1312.**Edycja krytyczna:** Mateusz Mataniak.**[s. 1309]**

Wywód uciążliwości ze strony urodzonej Antoniny Rzewuskiej w sprawie rozwodowej.

Wysoki Sądzie Apelacyjny!

Rozpocząwszy urodzona Antonina z Drzewieckich, czwartego ślubu Rzewuska, spór rozwodowy, dla udowodnienia oznaczonych prawem przyczyn między tąż urodzoną Antoniną Rzewuską, powódką, a urodzonym Marcinem Rzewuskim, małżonkiem swym, pozwanym, po ukończonej inkwizycji ze słuchania świadków, na fakty przez powódkę oznaczone i udowodnione, i po zdaniu relacji przez sprawozdawcę nastąpił wyrok Trybunału I Instancji 3 kwietnia 1819 r. w treści: „Trybunał zważając, iż gwałty, srogości i ciężkie obelgi, w myśl art. 231 KC, tak zeznaniami świadków, jako też [s. 1310] i sądowym wyznaniem samej powódki, że te małżonkowi Rzewuskiemu były wyrządzone, które stają się przyczyną żądania rozwodu. Trybunał na mocy dowodu, stosownie do powołanego prawa, rozwód między małżonkami Rzewuskimi orzeka, i po ogłoszenie tegoż w czasie przyzwoitym do Urzędnika Stanu Cywilnego odsyła, zachowując stosownie do prawa art. 300 KC małżonka Rzewuskiego przy korzyściach sobie od drugiego małżonka udzielonych, jako rozwód otrzymującego. Osądzono w I Instancji”^a. Od tak więc nader uciążliwego wyroku powódka urodzona Antonina Rzewuska założyła pozewm de datto 16 kwietnia 1819 r. apelację, którą następnie usprawiedliwia, a najprzód: Primo. Uciążył wyrok a quo, ją powódkę za winną rozwodu uznał. Secundo. Iż powódka, stosownie do art. 300 KC wszelkie zapisy i darowizny [s. 1311] małżonkowi winna []. Co do pierwszego. Powódka będąc nienawidzianą pogrózkami i obelgami ciężkimi od małżonka swego traktowaną, zaniósła swą skargę do Sądu o rozwód z przyczyn prawem oznaczonych, przedstawiła fakty, które świadkowie udowodnili, jak protokół inkwizycji de datto 19 lutego br.^b przekonywa, między innymi zeznali, [to jest] Sierakowska i Wizembergowa w [odpow] 3, iż słyszeli, jak Marian Rzewuski wywoływał na powódkę szelmo i bestio i że bardzo często kłótnie i hałasy wyrabiał, oprócz innych różnych obelg ciężkich i srogości przez Mariana Rzewuskiego wyrządzonych, to świadkowie wyznali. Pozwany od zeznania ze strony swych świadków odstąpił w akcie inkwizycji, niczym nie udowodnił, jakoby pozwany był przez powódkę różnymi słowami i czynnościami znienawidziany, domniemywanie zaś tylko w czynnościach

^a Dopisek na marginesie: A. Wyrok I Instancji.

^b Dopisek na marginesie: B. Protokół Inkwizycyjny.

zobowiązań umownych, jak art. 1349 KC, nie zaś w osobistych, jest znane, i ten zaś, który swego prawa nie dowodzi, [s. 1312] przysądzenie nie może następować. Co do drugiego. Zostawienie pozwanego w prawach przy dobrodziejstwie z art. 300 KC nie stosuje się do niniejszego wypadku, albowiem jeżeli powódka uczyniła jaką donację pozwanemu, to jedynie pod tym warunkiem, iż jeżeli w pożyciu małżeńskim wspólnym będzie się dobrze sprawować. Powyższy artykuł prawa ściągałby się tylko do wzajemnych sobie jakich dobrodziejstw, do których uczynienia pozwany nie był w stanie, nie mając żadnego własnego majątku. Nadto, gdy z inkwizycji świadków wyraźnie okazuje się, iż pozwany w pożyciu małżeńskim stał się nieznośnym, wyrządzając ciężkie obelgi i srogość powódce, a tak rozwodu stał się winnym, i dobrodziejstwo z mocy prawa art. 300 KC nie może się stosować. Wnosi przeto i uprasza apelująca Wysokiego Sądu Apelacyjnego, aby wyrok I Instancji 3 kwietnia br. uchylić, orzekając rozwód apelującą za [niewinną] uznać, i na koszty prawne zaapelowanego wyrokiem swym z egzekucją skazać raczył.

[Podpis] Tadeusz Krzyżanowski.

[cytowane przepisy: Kodeks Cywilny Napoleona, art. 231, 300, 1349]

[hasła: rozwód, rozwód z wzajemnego zezwolenia, przyczyny rozwodu, apelacja, skarga incydentalna, domniemania]